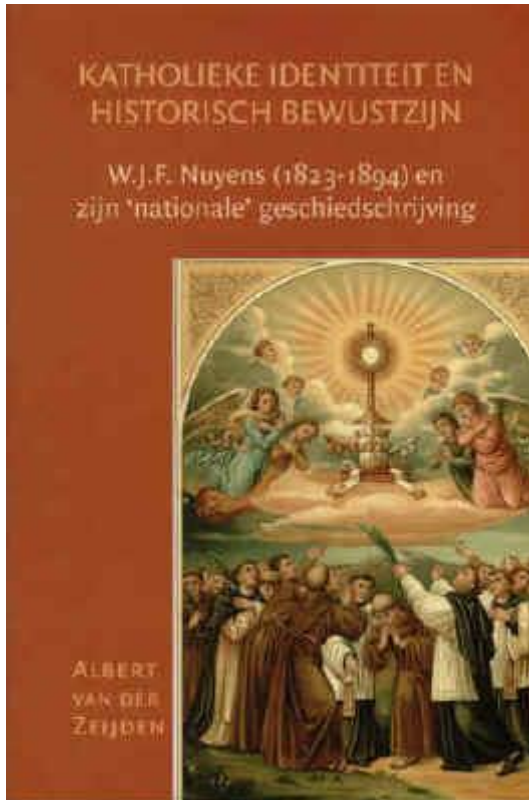

Wetenschappelijke publicaties over de geschiedenis van het katholicisme

Katholieke identiteit en historisch bewustzijn

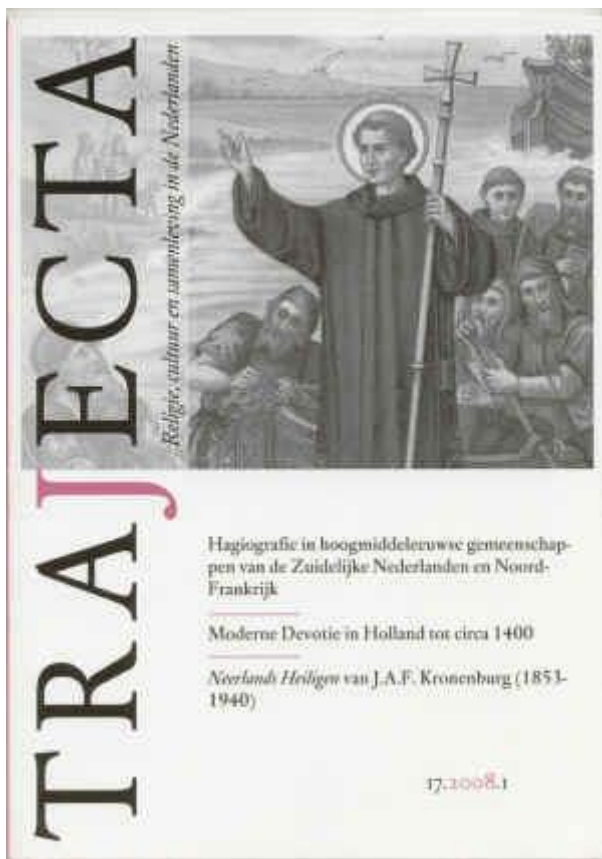
Albert van der Zeijden

Dit proefschrift, dat in 2002 werd verdedigd aan de Universiteit van Amsterdam (promotor P. den Boer), behandelt de nationale geschiedschrijving van W.J.F. Nuyens (1823-1894). Het sluit aan bij recente publicaties, waarin een verband wordt gelegd tussen nationalisme, historisch besef en de vaak verwaarloosde factor van de religie bij processen van identiteitsvorming in de tweede helft van de negentiende eeuw.

In de negentiende eeuw werd geschiedschrijving gebruikt als een instrument van identiteitspolitiek. In een tijd van schaalvergroting won het nationale groepsverband snel aan betekenis. Het nationalisme fungeerde als een nieuw soort seculiere godsdienst, waartoe alle levensbeschouwelijke richtingen zich te verhouden hadden. Vaak wordt beweerd dat deze ontwikkeling ging ten koste van de religie. In dit boek van Albert van der Zeijden wordt het omgekeerde aangetoond: de religie werd veeleer gebruikt om de nieuwe nationale identiteit

te voorzien van een krachtige, religieus geladen symbolentaal. Deze ontwikkeling ging niet zonder strijd gepaard: uit dit boek blijkt dat er werd gevochten om de geschiedenis.

Dit boek van Albert van der Zeijden is verkrijgbaar bij Uitgeverij Verloren in Hilversum. [Voor de volledige tekst zie hier.](#)

Albert van der Zeijden, 'Heiligen, nationale identiteit en herinneringscultuur. J.A.F. Kronenburg (1853-1940) en zijn meerdelig seriewerk *Neerlands Heiligen*', in: *Trajecta. Religie, cultuur en samenleving in de Nederlanden* 17 (2008) nr. 1, 50-78.

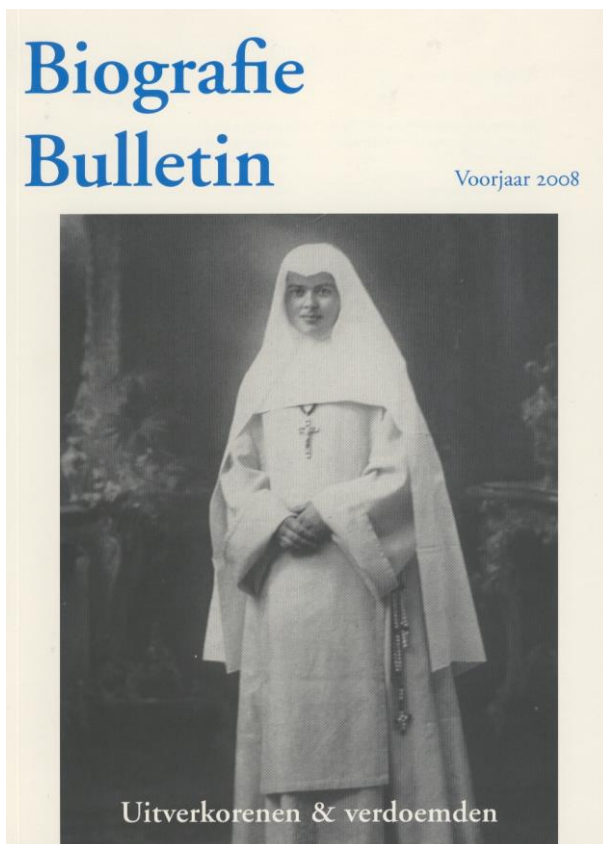
Het proces van natievorming in het negentiende- en twintigste-eeuwse Europa is te karakteriseren als een mobiliseringoperatie van een liberale elite om de harten van de bevolking te winnen voor wat gezien kan worden als een gigantisch moderniseringsproject. In deze mobilisering speelde de geschiedenis een hoofdrol. In een proces van 'invention of tradition' werden gezamenlijke mythologieën gecreëerd, die dienst konden doen als even zovele gezamenlijke

referentiepunten. Uit recent onderzoek is gebleken dat de godsdienst daarbij een belangrijke rol speelde, Engeland en Nederland werden bijvoorbeeld gedefinieerd als in essentie *protestantse* naties. De grote katholieke minderheden in deze landen stonden twee wegen open: een desacraliseren van dit vermeende protestantse verleden maar ook, en niet minder belangrijk, het creëren van eigen, meer katholiek gekleurde nationale mythologieën. Doordat naties werden gedefinieerd als herinneringsgemeenschappen, ontstond er een strijd om de herinnering.

In dit artikel wordt de aandacht gevestigd op de rol van de ordes en congregaties. In Nederland waren het de redemptoristen die grootschalige volksmissies organiseerden. Het was ook een redemptorist, J.A.F. Kronenburg, die met een meerdelig seriewerk over *Neerlands Heiligen* een grote nationaal-katholieke geschiedenis schreef, waarin de heiligen een sleutelrol kregen door ze te herdefiniëren als grote 'nationale' heiligen. Door te kiezen voor een chronologische opbouw van zijn verhaal kon hij laten zien hoezeer de Nederlandse geschiedenis was verweven met de grote

vaderlandse heiligen. In België liet de jezuïet Judocus Hillegeer een vergelijkbare nationaal-katholieke mythologie verschijnen, met een niet minder nationaal-katholiek doel, *België en zijne heiligen*. Het leidde niet alleen tot een nationalisering van het katholieke verleden maar ook tot een confessionalisering van het nationale verleden, waarmee nu ook katholieken zich konden identificeren.

[VOOR DE VOLLEDIGE TEKST ZIE HIER](#)

'Het heilig moment. De hagiografie als biografisch genre', in: *Biografie Bulletin* 18 (2008) nr. 1, 17-22.

[VOOR DE VOLLEDIGE TEKST ZIE HIER](#)

Literair-historisch tijdschrift

LAWIJD

8-1

Herman Teirlincks *De vertraagde film* verfilmd
50 jaar Fries Letterkundig Museum
Genoveva van Brabant in de Nederlandse letteren
Brieven van Richard en Adriaan Roland Holst
Jos. Panhuijsen en de 'moderne' katholieke roman

'Jos. Panhuijsen en de 'moderne' katholieke roman', in: *Zacht Lawijd. Literair-historisch tijdschrift* 8 (2009) nr. 1, 76-88.

In het Letterkundig Museum in Den Haag wordt in drie ongeordende archiefdozen de nalatenschap bewaard van de nu vrijwel vergeten katholieke romancier Jos. Panhuijsen (1900-1986). Deze schrijver van fijnzinnige psychologische romans was de Nederlandse representant van het genre van de katholieke probleemroman, met internationaal vermaarde schrijvers als Getrud von Le Fort (1876-1971), Georges Bernanos (1888-1948) en Graham Greene (1904-1991).

Panhuijsen gold als een exponent van de vernieuwing van de katholieke roman, waarmee de katholieken lieten zien in alles mee te doen met de Nederlandse cultuur en een grote bijdrage leverden aan de 'moderne' literatuur. Met zijn romans probeerde Panhuijsen een antwoord te formuleren op het absurde en het irrationele van de moderne cultuur. Zoals in moderne studies over het genre wordt geschreven, is het genre van de katholieke roman verbonden met een zich ontwikkelende

katholieke gemeenschap in een periode van transitie. De katholieke probleemroman was een variant van de moderne existentiële roman, van de generatie van 'eenzaamheid en wanhoop', voor wie het traditionele wereldbeeld op losse schroeven was komen te staan. De katholieke probleemroman functioneerde als een soort van doorgangshuis naar de moderne, seculiere samenleving.

[KLIK HIER VOOR DE VOLLEDIGE TEKST VAN DIT ARTIKEL](#)

**Begraven in gewijde aarde:
De katholieke begraafplaats
buiten de
Wittevrouwenpoort (1818-
1875)**

**Artikel van Albert van der
Zeijden in: *Jaarboek Oud-
Utrecht* (1994) 113-140.**

In 1818 kreeg Utrecht zijn eerste katholieke begraafplaats sinds de reformatie. Ze lag aan de straatweg naar Amersfoort, de huidige Biltstraat, achter de kerk van de statie buiten Wittevrouwen, vanaf 1855 de parochie OLV Tenhemelopneming. Ze was de voorganger van de huidige katholieke begraafplaats, even verderop aan de Prinsesselaan, die in 1875 in gebruik werd genomen en nog steeds dienst doet. Bij de Biltstraat is er niets dat aan het oude kerkhof herinnert. Zelfs de kerk is inmiddels gesloopt.

**[VOOR DE VOLLEDIGE TEKST
ZIE HIER](#)**

Aan plaatsen gehecht

Katholieke herinneringscultuur in Nederland

Onder redactie van *Jan Jacobs, Lodewijk Winkler* en *Albert van der Zeijden*
Beeldredactie *Ellen Brok*

Aan plaatsen gehecht

Op 19 oktober 2012 werd in Utrecht gepresenteerd het boek *Aan plaatsen gehecht. Herinneringscultuur in Nederland*. Het boek telt 867 pagina's en bevat heel veel (kleuren) afbeeldingen. Als redacteur van het boek was ik medeschrijver aan de inleiding en de slotbeschouwing en schreef verder over de Adelbertusakker in Egmond en over het geboortehuis van Peerke Donders in Tilburg. Valkhof is de uitgever.

Verheven tot de eer der altaren: heilig in Nederland

Artikel van Albert van der Zeijden, oorspronkelijk verschenen in: *Traditie* 13 (2007) nr. 3, 4-7.

Op het Sint-Pietersplein in Rome werd op 3 juni 2007 pater Karel Houben (1821-1893) uit het Limurgse Munstergeleen heilig verklaard door paus Benedictus. Hoe word je heilig in de Rooms-Katholieke kerk? En hoeveel Nederlandse heiligen zijn er eigenlijk?

[VOOR DE VOLLEDIGE TEKST ZIE HIER](#)